

Harmanecké noviny

Spoločenské noviny zo života občanov a histórie obce Harmanec

September 2017

Ročník XI.

Číslo 3

Ešte v minulom storočí

Vážení spoluobčania!

Každá stavba prináša so sebou nepredvídané okolnosti a kto len v malej miere staval či rekonštruoval svoj byt, vie, o čom hovorím. Je samozrejmé, že ak ide o takú veľkú stavbu, akou je rekonštrukcia chodníka v súbehu s cestou prvej triedy, je to pre mnohých obyvateľov istým obmedzením, ktoré znášajú s nevôľou a kritickým pohľadom na priebeh stavebných prác a postupov. Je však mnoho problémov, do ktorých je obec v takýchto situáciách vtiahnutá, môže ich ovplyvniť, ale riešiť ich musí realizátor stavby. Sú to všetko nedokonalosti, ktoré majú svoje riešenia, aby vyhovovali nám všetkým.

Naším cieľom je od chvíle, keď sme projekt schválili to, aby sa nám všetkým v obci lepšie a krajšie žilo. Preto nás mnohokrát mrzí, že nie každý má pochopenie pre isté

svojho potrubia, ako bola nedávno havária na Strelnici a pri budovách číslo 7, 17 a 20.

Kanalizačné potrubie, ktoré každého pri tejto stavbe zaujíma, už bude podliehať celkom inému režimu ako sme boli doposiaľ zvyknutí a budovy, ktoré nemajú septikový zberač, sa v dohľadnej dobe musia uvedenou záležitosťou tiež zaoberať.

Z dlhodobého hľadiska ide o veľmi dôležitú rekonštrukciu chodníka a posilnenie infraštruktúrnej siete v našej obci. Preto sa neustále rokuje o úpravách časti projektu tak, aby bol dokončený k spokojnosti všetkých zainteresovaných strán.

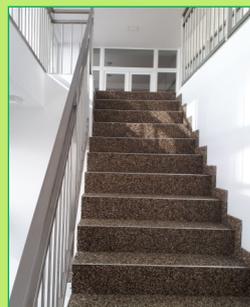
V júni predchádzajúceho roka (r. 2016) bola obci Harmanec odovzdaná projektová dokumentácia, ktorá bola vypracovaná na základe pracovných stretnutí poslancov

Vstup na obecný úrad

predtým

Vstup na obecný úrad

teraz

obmedzenia, či prekážky. Prioritou nás všetkých by malo byť, aby celá stavba bola urobená tak, aby slúžila nielen teraz, ale aj v budúcnosti, pre ktorú sa takéto hodnoty v obci realizujú.

Posledná prestavba uvedeného chodníka bola v osemdesiatych rokoch minulého storočia. Žiaľ, zub času, ale aj budovanie plynofikácie a rozvoj telekomunikačných sietí sa podpísal pod jej terajší stav, nehovoriac o preťaženej cestnej komunikácii. Vodovodné prípojky vedené v chodníkoch sú majetkom vodárskej spoločnosti, ktorá v tomto čase odstraňuje len nevyhnutné havárie

obecného zastupiteľstva a stavebným dozorom stavby. Na realizáciu stavby „Rekonštrukcia chodníka v súbehu s cestou prvej triedy“, bol vypracovaný Ing. Kordíkom projekt pre stavebné povolenie. Rekonštrukcia bola naplánovaná ako urýchlené riešenie nevyhovujúceho stavu chodníka pre zničené cestné obrubníky. K tomu boli prizvaní zástupcovia Slovenskej správy ciest Banská Bystrica, ktorí uznali svoju časť na vzniknutej situácii a zrealizujú na vlastné náklady dostavbu cestného telesa určeného na odrezanie asfaltu. Nevyhovujúca výška deliaceho ochranného obrubníka, cestné výtlky siahajúce

ďaleko do chodníka, boli určené na odstránenie. Aj preto bola obec pod neustálym tlakom a čelila kritike nielen od obyvateľov obce, ale aj od účastníkov premávky, policajného zboru a úseku správy a prevádzky slovenskej správy ciest.

Je to približne jeden rok, čo sme sa urýchlene pustili do zabezpečenia súvisiacich povolení na stavbu takého rozsahu. Po posúdení všetkých dokumentov spojených s rekonštrukciou, obec dostala stavebné povolenie od špeciálneho stavebného úradu, Mesto Banská Bystrica, určeného okresným úradom odborom cestnej dopravy a pozemných komunikácií ako stavebný úrad. Pred začatím stavebných prác sme boli povinní požiadať správcov inžinierskych sietí o ich vytyčenie v dotknutom území s určením podmienok ich ochrany. Špeciálny stavebný úrad preštudoval stavebnú úpravu zabezpečenia opravy, kde určil realizáciu v súlade s projektovou dokumentáciou. Ďalej určil dodávku stavebných prác zabezpečiť odbornou spôsobilou spoločnosťou na realizáciu a zabezpečenie zvláštneho užívania cesty pri dodržaní stanovených podmienok v určenom rozsahu a dobe na výstavbu.

Od začiatku rekonštrukcie chodníka až doteraz sme sa s poslancami obecného zastupiteľstva, stavebným dozom Ing. Jurajom Hybským a dodávateľom stavby, pánom Stanislavom Srnkom, stretli jedenásťkrát. O každom jednom probléme alebo pripomienke je záznam s navrhovaným riešením a ďalším postupom prác. Naše stavebné stretnutia vždy dospejú k záveru, aby sa v prestavbe napriek nepredvídaným realizačným alebo technickým problémom mohlo ďalej pokračovať.

Podklady chodníkov majú betónovú stabilizáciu, aby v prípade zaparkovania autom nedochádzalo k prevažovaniu chodníkov a tým k ich znehodnocovaniu.

Aby bol dotvorený aj celkový estetický vzhľad chodníkov, bude vďaka ústretovosti dodávateľa Firmy MAXA vytvorený upravený priestor pred domom č. 7 (Doprastav), aby sa zamedzilo zanášaniam chodníka od budovy. Dostali sme prísľub, že z hľadiska bezpečnosti bude na komunikáciu nastriekaný moderný prechod pre chodcov, ktorý doplníme silnejším nasvietením. V budúcnosti pribudne aj osvetlenie prechodu na komunikácii. Na prechod pre chodcov nadväzuje aj značenie pre nevidiacich na novovybudovanom chodníku. Všetky prepojenia chodníkov musia byť bezbariérové.

Vybudovanie chodníkov je zväčša vnímané obyvateľmi obce, ale aj prechádzajúcimi návštevníkmi veľmi pozitívne. Súhlasím s názormi niektorých, že touto akciou sa

zmení celkový ráz zrekonštruovaného územia. K atraktivite určite prispeje aj nový vstup na obecný úrad, ktorý bude úplne dokončený až vybudovaním chodníka. Táto časť našej obce pred obecným úradom prešla najväčšou zmenou, ktorá sa v budúcnosti bude dať ešte viac skrásliť zeleňou. Už sa nebudeme hanbiť za hrdzavé, deravé a bezpečnosť ohrozujúce schody na obecný úrad.

Pri tejto príležitosti sa treba poďakovať všetkým zainteresovaným za konania v prospech obce a nepodliehaniu nálad z toho, že vždy všetko nenapreduje tak, ako chceme a predstavujeme si.

Necítim sa odborníkom na každého a všetko, treba nechať priestor ľuďom, ktorí už práce v lokalite ciest prvej triedy úspešne zrealizovali a nedovolím si s nimi polemizovať o pracovných postupoch, pretože naša rekonštrukcia má úplne inú technológiu ako chodník pri vstupe do rodinného domu. Naším cieľom je zabezpečenie celkovej segregácie pešej a automobilovej dopravy, skvalitnenie estetického vzhľadu obce, zvýšenie bezpečnosti dopravy a väčší komfort pešieho pohybu. Verím, že všetci občania ocenia zlepšenie životných podmienok v obci, čím sa zasa naša obec stane krajšou, konkurencie schopnejšou a príťažlivejšou pre všetkých. Po realizácii projektu sa zlepší aj kvalita miestnej infraštruktúry.

Účelom rekonštrukcie je zabezpečenie vhodných podmienok na bezpečný a pohodlný pohyb peších v obci, ako aj zvýšenie bezpečnosti dopravy v obci. Prospech z realizovaného projektu budú mať všetci obyvatelia obce ako i návštevníci obce.

Keď sme s pánom starostom Jurajom Vozárom z Kremnických Baní diskutovali o úplnej uzávierke cesty Kremnické Bane, k sprejazdneniu do jesene tohto roka pristupoval skepticky. V tomto období je situácia viac než priaznivá, pretože sa očakáva obnovenie prechodu do zimného obdobia, čo je tiež dobrou správou pre nás. Odľahčilo by to ťažkú situáciu v našej obci a prispelo by to k upokojeniu obyvateľov vyčerpaných nočným hukotom kamiónovej dopravy.

Verím, že v ďalšom ročnom období budeme stretávať viac usmiatej tváří a odborné úsudky týkajúce sa rekonštrukcie chodníka necháme stavebným odborníkom. A na otázku investora, ktorý prichádza do budovy bývalej kresliarne spoločnosti VKÚ, kedy budeme stavať chodník pred touto budovou, by som najradšej odpovedala, že v rekonštrukciách chodníkov budeme pokračovať v celej obci Harmanec.

Henrieta Ivanová, starostka obce Harmanec

Oslavy 73. výročia SNP

Pre nás bol 19. august 2017 zase krásny slnečný deň. Autobus pomaličky postupoval dolinou Zalámaná a my sme obdivovali prírodu a debatili. Naša cesta mala smer k Pomníku padlých hrdinov na Krížnu. Rok čo rok pokračujeme v tradícii našich starých rodičov a rodičov. Dnes sem prichádzame aj s našimi potomkami. Našou účasťou a poklonou ďakujeme. Ďakujeme za to, že tu dnes môžeme byť, lebo mnohým sa počas vojny nespĺnili sny, túžby, pretože mali odvahu a milovali svoju vlasť.

Celú akciu - ako vždy za posledné roky - pripravila Obec Harmanec s tunajšou organizáciou SZPB. Pani Ivanová, starostka obce, v príhovore prítomným účastníkom pripomenula históriu spred vyše 70 rokov. Citlivo vyzvala, že porozumenie a tolerancia by mali byť hnacou silou medziľudských vzťahov. Toto si má človek osvojovať a preferovať vo svojom živote. Starosta obce Turecká pán Janovec okrem iného pochválil všetkých, ktorí vykonali rekonštrukciu vojnového bunkra.

Mali sme pozvaných vzácných hostí, pánov Martina Hudobu a Jozefa Gibalu, členov Oblastného výboru SZPB. Návštevou nás poctil generál izraelskej armády a bývalý diplomat pán Jehuda Halavi, občan Izraela. Aj on prispel svojim príhovorom. Povedal, že izraelský ľud si nespiera vážiť občanov Československa, vyzval, aby si ľudia nezabúdali pripomínať a varovať pred hrôzami vojny, ktorá

sposobila smrť miliónov ľudí. V ich školách sa deti podrobne učia dejiny II. svetovej vojny a tiež SNP.

Pán Halavi vo svojom prejave poprosil prítomných, aby nežili v nezhodách, aby si vážili život, pretože optimizmus prináša zdravie a radosť, pesimizmus smútok a nemoc. Srdečne nás pozval do ich krajiny, aby sme vi-

deli na vlastné oči, že ľud Izraela je statočný a otvorený ku všetkým národom.

Ďakujeme všetkým vám za účasť, ďakujeme za pomoc hotelu Kráľova Studňa a dopravcovi pánovi Stebilovi.

*„Politika je vojna bez krvi prelievania, zatiaľ čo vojna je krvavá politika.“
Kristína Beňová*

Turistika je súčasťou ich životného štýlu

Plné energie, vysmiate, krásne ženy. Tak na mňa zapôsobili tieto tri priateľky, ktoré si užívajú život vo veku, ktorý by im nikto neuhádol. Od istého veku ženy nerady prezrádzajú svoj vek. Ony s tým nemajú problém. Pani Švecovú som videla po rokoch. Pamätám si na ňu, keď ešte bývala so svojou rodinou v Harmanci. Vždy upravená, usmiata, pekná dáma. Vôbec nič sa nezmenilo. Taká istá bola aj na oslavách SNP na Krížnej. Spolu so sestrou a priateľkou. Každá z nich má viac ako osemdesiat rokov. Neuveriteľné.

Čo robia pre svoje zdravie a krásu, aby tak vyzerali? Každú voľnú chvíľu trávia v prírode, už roky sa venujú turistike, bežkám, pohybu. Prešli spoločne kus Sloven-

ska. Nedávno si spolu prešli ďalšiu časť Vysokých Tatier, kam sa rady vracajú.

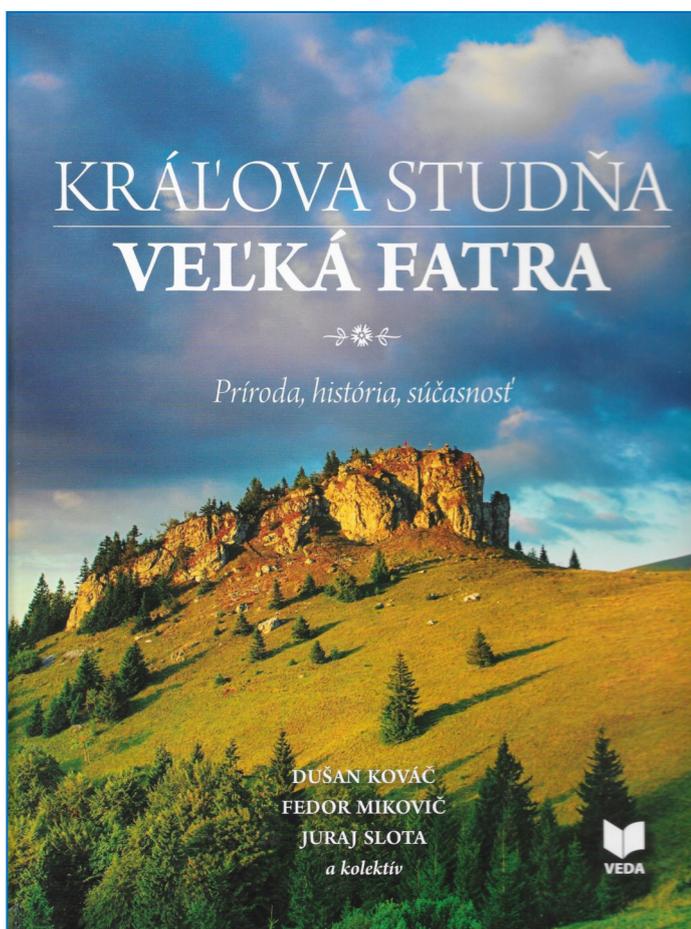
To je rada pre tých, ktorí obdivujú ich vek, energiu, charizmu a radosť zo života tak ako ja.

Iveta Roháčová

KRÁĽOVA STUDŇA - kráľovsky krásna kniha

„... Poveš hovorí, že pod vrcholom Krížnej hole, na rozhraní troch panstiev, sa stretli pastieri oviec. Jeden prichádzal zo Zvolenskej, druhý z Turčianskej a tretí z Lipovskej stolice. Slnko páľilo, a tak bolo treba ovce napojiť. A tu nastal spor o to, ktorému panstvu patrí prameň. V zápale hádky ich zrazu niekto oslovil. Bol to sám kráľ Matej Korvín, ktorý sa vracal z poľovačky: „Kvôli čomuže sa sporíte?“ pýta sa. Každý pastier sa mu vyrozprával a postážoval. Matej Korvín sa zamyslel a z moci panovníka riekol: „Keďže sa neviete dohodnúť, prameň bude patriť mne! Bude to moja - Kráľova studňa!“

... Aj keď som sa nenarodil na Kráľovej studni, tu som našiel svoju podstatu. Fenomén miesta premohol všetky moje zmysly. Ako vzdorovité korene okolitých bukov objal moje srdce do večného, radostného zovretia. Spoznal som tu lásku, sem som sa vracal z ďalekých ciest horolezeckých expedícií, tu som prežil vášeň a korigoval svoje bytie. V bolestnom dotyku smrti nad stratou priateľov v bielej silvestrovskej noci som tu našiel nový zmysel života. Tu som sa dotkol hviezd a pochopil ľudskú pomínelnosť - lásku k miestu som tu vštepil svojim pokračovateľom. Tu som našiel kráľovstvo poznania, že všetko, čo nám Kráľova studňa dáva, jej máme poctivo vrátiť.

Táto kniha vznikla z obavy, že je to posledný pokus zosumarizovať najnovšie poznatky a zachrániť spomienky svedkov, pamätníkov. Nechcem, aby sa historické skutočnosti časom roztratili v nedohľadne.

Ďakujem mojej mame, ktorá ma sem zobrala prvýkrát na školský výlet. Ďakujem priateľom, mojim verným súputníkom Milanovi Furdíkovi s rodinou, rodine Sobotovcov, Michalovi Záhorovi a Jurajovi Pivkovi, že ma prijali do tohto vzácneho spoločenstva.

Ďakujem všetkým, ktorí sa podieľali na príprave tejto publikácie.

Nič nie je pre mňa väčším šťastím ako pocit, že môžem zušľachťovať tento obdivuhodný kút zeme, ochraňovať ho ako malý zázrak.

... Ponorte sa, vážení čitatelia, do jednotlivých kapitol, vžite sa do mystiky priestoru, aby ste sa obohatení o poznatky dotýkali Kráľovej studne v novej hĺbke poznania - s prebudeným srdcom.

Knihu venujem všetkým priateľom a priaznivcom Kráľovej studne vo Veľkej Fatre. Želám vám príjemné živé putovanie riadkami v čase pozemskom (aj v tom druhom).

Je to stopa na krížnej ceste, na ktorej objavíte jej nové čaro - kráľovstvo poznania.

Dušan Kováč

Ak pri čítaní týchto myšlienok zažívate aj vy, milí čitatelia HN, nádherné pocity dojatia ako ja, prečítajte si novú publikáciu Kráľova studňa - Veľká Fatra od autorov Dušan Kováč, Fedor Mikovič, Juraj Slotá a kolektív. Budete očarení nielen krásnymi obrazovým materiálom, ale aj obsahom a spomienkami z prírody, histórie a súčasnosti z nádhornej časti prírody, ktorej súčasťou sme aj my všetci, ktorí tu žijeme.

Iveta Roháčová, šéfredaktorka

Pred uverejnením tohto článku som požiadala e-mailom pána Kováča o súhlas na publikovanie knihy a vyjadrila som mu veľký obdiv a uznanie za toto dielo. Tu je jeho odpoveď:

Ďakujem za povzbudivé slová ohľadne knihy Kráľova studňa - Veľká Fatra. Teraz, s odstupom času, by som mal ešte ďalšie nápady ako knihu po obsahovej stránke vylepšiť. To je ale zrejme princíp, ktorý funguje aj pri iných činnostiach, ktoré ukončíme. Boli to 4 roky tápania a hľadania, formovania kolektívu a autorských príspevkov. Padol mi kameň zo srdca, keď sa kniha vytlačila. Myslím si, že kniha bola verejnosťou prijatá ako potrebné dielo. Toto sú moje vnútorné pocity a, samozrejme, Vám dávam súhlas k publikovaniu vo Vašich novinách. Teším sa na ďalšiu spoluprácu.

Dušan Kováč

Neznáma história

Zdalo sa, že dunenie diel už neznie z tak veľkej diaľky. Ľudia, chudáci, nevedeli, či sa majú radowať a či ešte viac strachovať. Budúcnosť je zrazu veľmi neistá. Miesi sa tu armáda taká i armáda onaká. A do toho partizáni a Nemci a Maďari a Rusi a Rumuni. No, veď sa niet čo diviť, píše sa rok 1944 a to ešte k tomu jeho druhá polovica. A napriek všetkému sa aj pracuje.

Tak aj v Harmanci. V papierni sa pracuje ako-tak. Podľa stavu zásob. Najväčším nedostatkom sa zdá byť uhlie. Na železnicu sa veľmi nedá spoľahnúť. A preto aj odbyt pokrívka. A keď nepredáš, nebudeš mať za čo nakupovať suroviny. Kruh sa rýchlo uzavrie. Avšak tesne nad fabrikou sa pracuje jedna radosť. Staví sa štvorposchodová, pomerne dlhá budova. Nie hocijaká. Na dané pomery dosť moderná. Staví sa budova budúceho Generálneho riaditeľstva konzorcia, Harmanecké papierne a Slavošovské papierne s Gemerskou Hôrkou. Generálnym riaditeľom bude Ing. Bohumil Janata, v súčasnosti riaditeľ Slavošovských papierní.

Ing. Bohumil Janata už v roku 1929 pôsobil ako splnomocnenec banky a mal dozor s kontrolou nad Slavošovskými papierňami. V roku 1930 sa tu stáva riaditeľom. Má čo robiť, problémy s alkoholom, pracovná disciplína, nízka kvalita vyrobeného tovaru. Je však prísny a prídu aj výsledky. Vývoz smeruje do balkánskych štátov: Bulharska, Juhoslávie, Rumunska, Turecka. A aj ďalej do Palestíny, Južnej Ameriky, Indie, Austrálie, Číny a Japonska.

Bol jedným z mála Čechov, čo nemusel opustiť Slovensko. Bol potrebný ako odborník. V papierni, keď sa cez vojnu nedal vyrábať papier, vyrába lieky a mydlo. A nielen to, súhlasí, aby sa pre potreby povstalcov vyrábali montované chatky, takto pomáha partizánskym skupinám. A vojna raz skončí!

Výstavba budovy Generálneho riaditeľstva úspešne pokračovala i napriek tomu, že koniec roka 1944 je značne chaotický. Vojenské i politické nepokoje, ktoré začali koncom augusta 1944, po mnohých diskusiách dostali meno „Národné povstanie“ a o rok neskôr „Slovenské národné povstanie“, značne pribrzdili a destabilizovali hospodársku situáciu aj v harmaneckej papierni. Dalo sa to však vydržať.

Čakalo sa na príchod generálneho riaditeľa Ing. Bohumila Janatu. Neprišiel. Prišla však nečakaná, dvojjazyčná správa. Citujem ju celú:

Banská - Bystrica, 29.10.1944.

Vážený pane řediteli,

24. t. m. o ¼ 18 hodině skonal náhle tragickou smrtí můj ušlechtilý muž; 26. t. m. byl na zdejších hřbitově ve vší tichosti pochován. Jsme krutě zraneni. Zachovejte mému muži čestnou památku, prosím.

Milada Janatová.

Uebersetzung

Gehrter Herr Director !

Am 24. Ds. Mts. um ¼ 18 Uhr starb plötzlich tragischen Todes mein edler Mann. Am 26. Ds. Mts. wurde er auf dem hiesigen Fridhofe in aller Stille beerdigt. Wir sind unbarmherzig getroffen. Bewahren Sie meinem Manne bitte ein ehrenvolles Andenken.

Milada Janatová.

Na zasadnutí správnej rady Harmaneckej továrne 21. 12. 1944 v miestnostiach Moravskej banky v Bratislave, predseda Dr. Rudolf Pfeiffer okrem iného informuje o padlých vojakoch a myslí i na partizánmi zavraždeného generálneho riaditeľa Ing. Janatu, riaditeľa koncernovej a sesterskej firmy Slavošovce. Ocenil veľké zásluhy, ktoré si Ing. Janata získal vedením firmy a papierenského priemyslu na Slovensku.

O povstaní boli za tie roky napísané hory kníh. V jednej z nich s názvom *Bolo povstanie oslavné?* Peter B. Podolský píše toto: „24. okt. 1944. Toho dňa partizáni v Banskej Bystrici zastrelili riaditeľa Slavošovských papierní Bohumila Janatu, lebo sa hlásil k nemeckej národnosti a bol podozrivý z nepriateľskej činnosti.“

Záver celého príbehu je taký, že budova generálneho riaditeľstva bola v roku 1946 dokončená. Avšak generálne riaditeľstvo už nebolo potrebné, lebo aj Harmanecké papierne, aj Slavošovské papierne v decembri 1945 boli znárodnené. Budova sa v krátkom čase prebudovala na obytné priestory a tomu účelu slúži aj dnes a Harmančania ju poznajú pod názvom „Hospodárska budova“.

Michal Kiššimon

PRÁZDNINOVÉ ZÁŽITKY DETÍ

Čas prázdnin je obdobím oddychu nielen pre školákov, ktorí sa ich nevedia dočkať hádam od prvého školského dňa. Sú to dva mesiace, počas ktorých spoznajú nové miesta, nových kamarátov, navštívia príbuzných.

Ako ich trávili niektoré deti z Harmanca? Opýtali sme sa ich a tu sú ich odpovede.

Viktória Dlhošová, 9 rokov:

Na začiatku prázdnin som bola s rodičmi v Taliansku v Bibione. Dobro som si oddýchla a vykúpala sa v mori. Asi o týždeň neskôr som cestovala do Česka na výlet. Strávila som tam tri dni, ktoré som výpíňala obhliadkami zámkov, hradov a pamiatok. Potom som išla na prázdniny ku sesternici, ktorá býva vedľa nás.

David Balog, 11 rokov:

Bol som na výlete v Rimavskej Sobote. Potom som išiel do Tatier na zubačku.

Jakub a Martin Mališkovci, 13 a 9 rokov:

V nedeľu 6. augusta sme išli do skautského tábora v Piešťanoch pri Sĺňave. Bývali sme v stanoch. Po príchode bol trochu chaos, pretože tam bolo 250 účastníkov z Česka, Slovenska, Írska, Talianska, Španielska a Maďarska. Absolvovali sme turistiku, splav, plachtenie, bojovú hru a workshopy. Spoznal som sa s Čechmi a môj kamarát si vymenil skautskú šatku s jedným Talianom. Doteraz si píšem s kamarátmi o tejto akcii a verím, že nikdy na ňu nezabudnem.

Diana Linderová, 13 rokov:

Môj prvý prázdninový zážitok bol v Chorvátsku. Boli sme tam 10 dní. Každý deň bolo pekné počasie. Boli tam veľmi príjemní ľudia. Potom som navštívila Ochtinskú aragonitovú jaskyňu. Veľmi sa mi páčila hlavne kvôli prírodným výtvorom. Nebola náročná na prechod. Hneď potom som išla do Betliara. Bola som tam so starkým a maminou. Natáčal sa tam seriál 1890. Najviac sa mi páčili kostýmy hercov. Na vyhlídkovej veži v Zbojskej bol prekrásny výhľad. Páčili sa mi kone a veža so zvonom. Bola som tam ja, mamina, otec a náš pes Belko. Na Dedinkách bola so mnou mamina a starký. Bola tam prekrásna príroda, čistá priehrada, skvelá zábava a veľa vodných bicyklov, na ktorých sme sa mohli previezť po celej priehrade.

Andrej Ťažký, 13 rokov:

Bol som ako každý rok na Teplom vrchu kúpať sa s rodičmi. Potom sme boli v Energylandii Poľsku. Je to najväčší moderný zábavný park v Poľsku. Je tam 60 atrakcií. Bola tam super horská dráha.

Ľubomír Longauer, 14 rokov:

Na začiatku prázdnin som bol v Taliansku s otcom. Boli sme tam týždeň. Potom som išiel na chatu s rodičmi do Pliešoviec na dva týždne. Bol som aj vo vedeckom tábore na týždeň. Na konci prázdnin som bol na týždeň u kamaráta na chate.

Všetkým ďakujem za ochotu podeliť sa s prázdninovými zážitkami a prajem veľa úspechov v novom školskom roku!

Jakub Mališka

Máme radi Vysoké Tatry. Každý rok sa tam vraciame na niekoľko dní. Vyjsť na Lomnický štít (samozrejme lanovkou) bolo naše zbožné želanie už niekoľko rokov.

Ale ak chcete vidieť a zažiť tú nádheru, vyviezť sa nad oblaky a prežiť neopakovateľné výhľady na okolité štíty, musíte mať šťastie na krásne počasie.

Teraz nám to konečne vyšlo. Celý augustový týždeň prežitý v Tatrách bolo slnečno. V stredu mal byť podľa predpovede počasia najkrajší deň, a tak sme si zarezervovali lístky, pretože v sezóne nie je jednoduché dostať sa na Lomničák, kedy chcete.

Večer predtým sme boli trochu napätí, či počasie ozaj vyjde. Ja som si pre istotu vygooglila všetky informácie o tomto najvyššie obývanom mieste na Slovensku, ak by to náhodou nevyšlo. A dozvedela som sa, že:

Lomnický štít (2634 m) je jeden z najznámejších a najpopulárnejších štítov **Vysokých Tatier**. Zo štítovej trojhrannej pyramídy, ktorá vysoko prevyšuje okolie, vysiela tri hrebene.

Na severozápad cez Pyšný, ďalšie štíty a Baranie sedlo sa hrebeň spája s hlavným hrebeňom **Vysokých Tatier**. Na severovýchod vysiela rássochu cez Kežmarský a Malý Kežmarský štít a na juh a juhovýchod cez Lomnické sedlo, Lomnický hrebeň.

Kedysi ho volali Dedom a Spišiaci ho považovali za najvyšší vrch Tatier. V 18. storočí dolovali na jeho severných svahoch štyri generácie **kežmarských** Fábryovcov malachyt a striebro, v nádeji, že objavia zlato.

Jakub Fábry sa z Medených lávok dostal až na končiar Lomnického štítu (okolo r. 1760-1790) a členovia jeho rodiny našli pravdepodobne aj cestu z Lomnického štítu cez Lomnické sedlo do **Skalnatej doliny**. Južné svahy poznali v tom čase aj poľovníci z okolitých dedín.

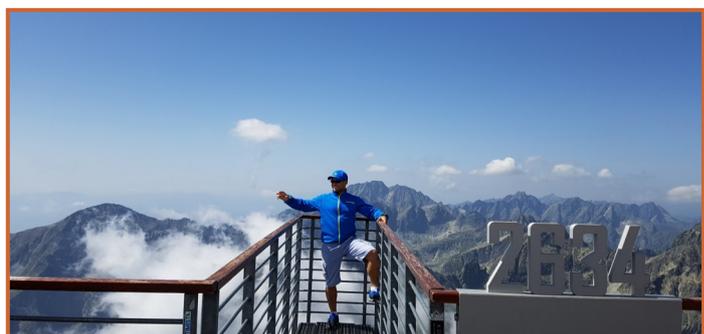
Prvý turistický výstup vykonal r. 1793 anglický cestovateľ Robert Townson z **Malej Studenej doliny**. Vtedy barometrickým meraním zistil takmer presnú výšku Lomnického štítu (2633 m).

Zimné výstupy sú známe od r. 1891. Od r. 1940 je prístupný **lanovkou** z **Tatranskej Lomnice**, čím sa stal najfrekventovanejším tatranským vrcholom. Stanica lanovky na končiaroch je spojená s priestormi astronomického a meteorologického pracoviska.

V roku 1957 postavili televíznu retranslačnú stanicu a roku 1965 elektrické vedenie vysokého napätia zo **Skalnatej doliny**. (zdroj: Internet)

Ale vyšlo to. Z dolnej stanice v Tatranskej Lomnici sme sa vyviezli štvorsedačkovou kabínkovou lanovkou na medzistanicu Štart, odtiaľ novou pohodlnou 15 miestnou lanovkou na Skalnaté Pleso, ktorá je vrcholovou stanicou a zároveň prestupnou stanicou na Lomnický štít.

Odtiaľ nás vyviezla unikátna visutá červená lanovka, ktorá prekonáva 855-metrové prevýšenie a jazda trvá 8,5 minúty.

Neopísateľný pocit ticha, krásy, vo výške 2634 metrov, sme zažívali na vrchole Lomnického štítu. V tej chvíli sme mali pocit, že je všetko krajšie, aj káva, ktorú sme pili v štýlovej kaviarni Dedo, mala inú príchuť. Cestou späť sme takmer nehovorili, ale mysleli sme na to, aké krásne je Slovensko. Sme veľkí patrioti a našu krajinu, ktorú tak málo poznáme, sme znovu zažili z iného pohľadu a prežívali sme pocit hrdosti na to, že práve my sme tí, ktorí sú jej súčasťou.

Iveta Roháčová

Zatiaľ ešte nie

Posledne som hovoril o zážitku zo stopovania. Na ceste ostanem aj teraz, pretože k letu cestovanie akosi patrí. Vidieť nové miesta či vrátiť sa na staré známe... To sa časť dotýka srdca lepšie, ako dobré víno.

Aj ja som sa takto vracal na jedno z miest, kde som nebol roky. Len tak, zo zvedavosti. Nič zvláštne ma k nemu neťahalo. Len som chcel vidieť, aká je cesta a či sa vôbec niečo zmenilo.

Už som bol skoro v cieľi, keď som na pravej strane cesty zazrel traktor a pri ňom policajné auto a sanitku. Vyhláška káže v prípade nehody zastaviť a poskytnúť pomoc. No a keďže som veriaci, okrem vyhlášky mi ani svedomie nedá len tak prejsť popri nešťastí človeka. O to viac, že ako kňazovi mi prináleží poskytnúť prvú pomoc nielen v telesnej, ale aj v duchovnej oblasti.

Tak som zastavil pri policajtoch a pýtam sa, či treba pomôcť. Mladý muž v uniforme slušne odpovedal, že netreba. Nedal som sa odbiť, hovorím: „Som kňaz, ak treba...“ A on na to: „Už je v sanitke, tak zatiaľ asi ešte nie... Vďaka.“ Nuž, dobre. Pomyslel som si, pozdravil a šiel svojou cestou. Ale tá odpoveď mi nedala pokoj.

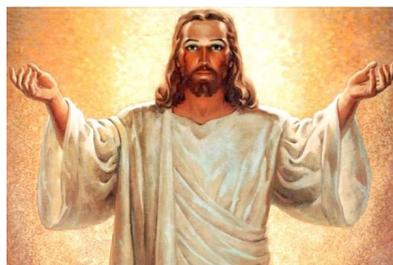
„Zatiaľ asi ešte nie...“

A kedy už hej?

Hm. Asi máme mnohí zvláštnu predstavu o tom, kedy „už“ volať Pána Boha na pomoc a kedy „ešte nie“, kedy to ešte zvládneme sami. Onomu zranenému v sanitke úprimne prajem skoré uzdravenie, ale...

Predstava o tom, že na stretnutie s Bohom v osobe

kňaza máme ešte čas, je veľmi zavádzajúca. Žiaľ, práve v prípadoch, keď si myslíme, že ešte máme čas, že ešte je skoro, stačí okamih a zrazu je neskoro. Príliš neskoro...

Boh má o nás záujem stále, nielen v okamihu smrti, o ktorom ani nevieme, kedy príde. On nás stále čaká, stále na nás pozerá pohľadom plným milosrdenstva, je stále pripravený pomôcť nám a dať nám oveľa viac, ako sa odvažujeme prosiť.

Neodkladajme čas stretnutia s Bohom. Ani čas stretnutia s Bohom v osobe človeka, ktorý je blízko nás. Neodkladajme čas vzájomného odpustenia, zmierenia či pomoci. Učme sa pozeráť sa okolo seba s očami pripravenými podať pomocnú ruku. A rovnako, nehanbime sa prijať pomoc či odpustenie, ak nám ich niekto ponúka.

Ono „Zatiaľ asi ešte nie...“ je veľmi zradné. Žijeme tu a teraz a len raz. Teraz je správny čas, ten najsprávnejší čas, všímať si ľudí okolo nás, teraz je najlepší čas na stretnutie s Bohom. Lebo, úprimne... „Potom“ znamená „nikdy“. Veľmi často. Nepremárnime túto chvíľu čakaním na lepšiu. Práve táto je tá najlepšia.

Farár Tomáš

Inzeráty

Kúpim noviny **C E S T A V P R E D**, závodné noviny, ktoré vydávali Harmanecké papiernice pre svojich zamestnancov v rokoch 1952 - 1965. Šéfredaktorom mesačníka bol Valent Jančura.

Kúpim povstalecké frontové noviny **Ú T O K**, tlačenej v tlačiarňi harmaneckých papierní počas SNP. Noviny boli najčastejšie jednolistové, dvojstranové, na papieri rôznej farby. Vychádzali ako denník, šéfredaktorom bol František Holdoš a vyšlo 49 čísiel.

Kúpim výrobky harmaneckých papierní:

- školský zošit pre žiakov základnej školy, štvorčekový, alebo riadkový, s obalom v bledomodrej farbe. Na titulnej strane s portrétom etiópskeho cisára Haile Selassieho a na zadnej strane bola tabuľka malej násobilky. Výrobky boli exportované do Etiópie.

- špecializované tesniace filtre pod značkou **N O V A**, boli vyrábané na papierenskom stroji číslo 6 a mali špeciálne určenie a o ich výrobe sa nič nezverejňovalo.

- pláštenku protichemickej ochrany pre Slovenskú armádu. Bola vyrábaná v stiesnených priestoroch, v pomerne malom počte asi 2 500 kusov v rokoch 1943-1944.

- pláštenku protichemickej ochrany pre československú armádu, ako aj pre civilné obyvateľstvo. Výroba po fronte netrvala dlho. Výrobky sa od predošlej líšia značením.

Michal Kiššimon

Jubilanti

60 rokov

Vaculík Vladimír

Roháčová Danica

Vajsová Elena

Štiefelová Mária, Ing.

Čičmancová Helena

65 rokov

Štubňa Marian

70 rokov

Berkyová Soňa

Miklošová Mária

75 rokov

Haring Vladimír

Mlynárová Anna

85 rokov

Rusnáková Jozefína

Len to najkrajšie, čo život môže dať, chceme Vám k sviatku zaželať. Nech slza bolesti Vám tvár nikdy nezmáča, žiaľ a smútok nech sa Vám chrptom otáča, nech len zdravie, šťastie, láska a dobrota sú náplňou ďalších rokov Vášho života.

Vitajte medzi nami

Laura

Chamajová

nar. 17.7.2017

Saskia

Uhorskai

nar. 22.7.2017

Alžbeta

Beľová

nar. 23.8.2017

Martin

Kovalčík

nar. 11.9.2017

Vitajte nám a nech vám rastie každým dňičkom ľudské šťastie...

Opustili nás

Ladislav

Vajs

11.7.2017

Oľga

Svobodová

30.7.2017

Už len kytičku kvetov Ti na hrob môžeme dať, modlitbu tichú odriekať a s láskou spomínať...

Bravo, rádio Regina!

rtv:

RÁDIO REGINA
BANSKÁ BYSTRICA

Banskobystrické štúdio rádia Regina si po tieto dni pripomína už 60 rokov pravidelného vysielať. V našej obci má veľa poslucháčov a sú s jej vysielať veľmi spokojní.

V silnej konkurencii na mediálnom trhu nie je ľahké obstáť. No našej Regine sa to darí. Medzi jej prednosti patrí aj to, že vie osloviť tak mladých, ako aj nás starších poslucháčov, čo sa každému z rozhlasových štúdií nedarí. Vysiela aj náš krásny folklór a tiež veľa našich a českých interpretov. Má veľa zaujímavých relácií a dá sa počúvať celý deň.

Poprajme jej pri tomto významnom jubileu aj do ďalších rokov veľa úspechov, čím ďalej tým viac vďačných poslu-

cháčov. Zachovajme jej našu priazeň aj naďalej.

Z. Roštárová a A. Ťažká - účastníčky veľkolepého koncertu, usporiadaného pri príležitosti 60. výročia štúdia Reginy v Banskej Bystrici.

60

ROKOV
ROZHLASOVÉHO
VYSIELANIA
Z BANSKEJ BYSTRICE

Kráľovná jesene

Plody šípovej ruže majú najväčšiu hodnotu v obsahu vitamínu C, ktorý pomáha organizmu, aby sa lepšie vyrovnal s chorobami. Obsahujú ho dokonca desaťkrát viac ako citróny, preto je oveľa rozumnejšie siahnuť po nich ako po tabletkách. Okrem vitamínu C majú šípky veľký obsah vitamínu A či vitamínov skupiny B, K a E a P.

Vďaka kyseline askorbovej a dehydroaskorbovej šípky ovplyvňujú enzymatické reakcie a zlepšujú vstrebávanie železa. Vďaka vitamínu C pôsobia ako antioxidant a posilňujú imunitný systém. Tiež spomaľujú starnutie, napomáhajú pri chorobách srdca, pečene, zraku, ovplyvňujú činnosť mozgu, odstraňujú pocit únavy, podporujú regeneráciu organizmu, dokonca pôsobia ako prevencia pred rakovinou.

Kedysi sa povrávalo, že šípky majú čarovnú a liečivú moc. Odporúčajú sa tiež ako liečivo na chudokrvnosť, na čistenie ciev a zlepšenie krvného obehu i proti astme, chorobám žalúdka a pod.

Vďaka látkam, ktoré obsahujú, sa uplatnia vždy, keď je potrebné zvýšené množstvo vitamínov a minerálov či zlepšenie imunity.

Šípkový čaj

Ideálne je šípky lúhovať za studena, aby sa nestrácali vitamíny a čaj si potom len prihrievať.

Na 1 l vody potrebujeme dve až tri lyžice rozdrvených šípok. Zalejeme studenou vodou a necháme cez noc lúhovať.

Ráno si zmes precedíme (nie kovové sítko), ohrejeme a pokojne ochutíme medom.

Pri prechladnutí sa odporúča vypiť 2 - 3 šálky cez deň.

Šípkový džem

800 g šípok, 250 ml vody,
1/2 kg jablák, 1 pomaranč,
1/2 kg želirovacieho cukru

Prípravíme si šípky - odstopkujeme ich, zbavíme okvetia, umyjeme a necháme odkvapkať. Prekrojíme ich na polovice, semienka vydlabeme, pridáme 250 ml vody a varíme domáčka. Uvarené šípky pretrieme cez sito a odvážeme si 0,5 kg šípkového pyrč.

Olúpeme jablká, jadrovníky vykrojíme a pokrájame na malé kocky. Zmiešame šípkové pyrč s jablkami, cukrom, pomarančovou šťavou a kôrou a privedieme do varu. Varíme asi 3 minúty. Horúce naplníme do pohárov a ihneď uzavrieme.

Šípkový sirup

1 kg zrelých šípok, 1,5 kg kryštálového cukru, 2 l vody

Dozreté šípky popučíme rukami a zalejeme 2 l studenej vody a dáme variť. Keď zmes začne vriieť, stíšime plameň a varíme na miernom plameni 10 minút. Necháme vychladnúť. Vychladnuté šípky znovu popučíme a precedíme cez gázu. Zostane nám šípková šťava, ktorú dáme znovu variť. Pridáme cukor a na miernom plameni varíme, až kým sa nám nerozpustí cukor. Ešte horúci sirup nalejeme do pripravených fliaš a ihneď uzavrieme.

Šípky je vhodné zbierať, keď je sucho a slnečno, zväčša do prvých mrazov. Zbierajú sa od konca septembra do začiatku novembra, keď sú stále tvrdé a oranžovej až červenej farby. V zbere možno pokračovať i s príchodom prvých mrazov, podobne ako trnky. Nesmú však byť príliš prezreté alebo mäkké, či hnedo sfarbené. Vytriedzte tiež z košíka šípky so škvrnami alebo inými nápadnými znakmi, ktoré sú znakom toho, že plod napadli škodcovia alebo nepriazeň počasia.

Ak máte veľmi citlivú kožu, na zber si zoberte rukavice, inak vás budú ruky pri kontakte s pichľavými štetinkami nepríjemne svrbieť.

Plody je najlepšie sušiť pri teplote od 10 do 35 stupňov Celzia. Najvhodnejšia je sušička na ovocie, v ktorej strácajú najmenej vitamínov a zachovávajú si i po vysušení svoju peknú farbu. Pomalé sušenie na vzduchu ich pripravuje o dôležitý vitamín C, rýchle sušenie v rúre nesvedčí ich chuti a farbe.

Správne usušené šípky ostanú zvráskavené a suché, priam lámavé, zachovávajú si svoju pôvodnú farbu a v žiadnom prípade nesmú byť lepkavé a mäkké. Skladujte ich v papierovom vrecku, na suchom a chladnom mieste.

Zdroj: Internet

Dom smútku v Dolnom Harmanci

V roku 1979 sa obyvatelia Dolného Harmanca pustili do stavby, ktorá mala byť súčasťou rímsko-katolíckeho kostola: domu smútku. Šli v stopách svojich predkov, ktorí takmer svojpomocne vybudovali v roku 1931 rímsko-katolícky kostolík sv. Jozefa.

Vedenie obce vedelo, že najlepšie bude, keď sa dom smútku bude budovať tiež svojpomocne, v Akcii „Z“. Vtedy to ani ľudia inak neriešili. Veď bolo samozrejmosťou pomôcť, tak ako si pomáhal sused susedovi. Keby som mala ozrejmiť minulosť tzv. „Akcia Z“, znamenala zveľaďovať. Zveľaďovať svoju obec, podnik, škôlku, školu atď.

Každý pomáhal, ako mohol, niekto prichádzal na stavbu v týždni, niekto v sobotu alebo v nedeľu. Nebolo dňa,

aby práca „stála“. Lopatu do ruky vzali mladí aj starší. Veď sa bolo aj čo krútiť. Za rok bol postavený - z pevného základu a materiálu.

Naši ho budovali, lebo chceli, aby rozlúčka so zosnulým prebiehala v prostredí, ktoré bude poctou pre odchádzajúceho človeka, v ktorom sa smútiaci dôstojne rozlúčia so svojim blízkym a pri vstupe do tejto miestnosti každý pocíti dôstojnosť, úctu a spoluúčasť, že ten, s ktorým sa lúčia, žil plnohodnotný život.

Robili aj na „svojom“, veď kde inde by túžili „trošku zostať?“... vo svojej rodnej dedinke, kým odídu tam...

Kristína Beňová

Pár starších fotografií poukazuje na to, že Dolnoharmančania vzali robotu vážne do rúk...

Po roku opäť víťazi

Presne po roku sa dve mužstvá z našej obce zúčastnili na futbalovom turnaji SENIOR CUP v Dolnom Harmanci, kde boli pozvané. Mužstvo „Bažanti“, ktorých viedol kapitán Ján Žabka, a mužstvo „Harmasan“, ktorých koučoval Peter Kohút.

Turnaj „SENIOR CUP“ už naznačuje, že väčšina hráčov je v staršom veku, a preto treba pozerať na ich výkon z nadhľadu. Prizvaných bolo 5 mužstiev. Okrem našich dvoch aj mužstvo z Ulanky, z B. Bystrice a domáce mužstvo „Botafogo“, kde bol kapitánom a aj realizátorom turnaja Ján Snopko. V krásnom slnečnom počasí sa začali futbalové zápasy, mužstvá sa stretli medzi sebou každý s každým, kde každé mužstvo odohralo 4 zápasy. Už po prvých zápasoch bolo vidno, ktorí chlapi si ešte držia kondičku bicyklovaním alebo futbalom, ale tí ostatní zase mali lepšiu futbalovú techniku. Víťaz môže byť len jeden a to sa podarilo nášmu mužstvu „HARMASAN“ - P. Chladný, P. Kohút, J. Marenčák, L. Šimko, M. Mydlo, R. Čičmanec, D. Kiedžuch. Naše mužstvo utrpelo len jednu prehru na konci, keď sme už vedeli, že budeme víťazi turnaja. Na druhom mieste skončilo domáce mužstvo „BOTAFOGO“, tretí boli „CHALANI“ z Banskej Bystrice, na

štvrtom mieste skončilo naše druhé mužstvo „BAŽANTI“ a piate bolo mužstvo „ULMANKA“. Najlepším brankárom bol Roman Kováč z mužstva „CHALANI“ a najlepším strelcom s počtom gólov 4 sa stal Ladislav Šimko z nášho tímu „HARMASAN“. Po vyhlásení výsledkov sme si všetci spoločne posedeli, vychutnali výborný guláš z diviny a uhasili smäd dobre vychladeným pivkom.

Možno sa niekto pousmeje: „starí chlapi“ a naháňajú loptu po ihrisku, ale takéto stretnutia udržia dobré vzťahy, súdržnosť a kamarátstvo. A nakoniec zostanú pekné spomienky.

Peter Chladný

Zo Schladmingu na Dachstein

Pri plánovaní našej cyklotrasy sme boli už skôr rozhodnutí opustiť Harmaneckú dolinu a Slovensko a skúsiť niečo iné. Priznávam, že ju naplánovali moji priatelia „bikeri“ s rodinkami, ktorí ju spojili aj s následnou dovolenkou v Chorvátsku.

Vybrali sme si veľmi pekné rakúske mesto Schladming v spolkovej krajine Štajersko, ktoré je v Európe známou turistickou destináciou. Je to hlavne lyžiarske stredisko, každoročné dejisko svetového pohára v zjazdovom lyžovaní. Samotná oblasť Schladming-Dachstein sa prezentuje ako top destinácia pre horskú cyklistiku, čo je pravda. V oblasti sa nachádza asi dvadsať perfektne značených cyklotrás o celkovej dĺžke asi 940 km.

Bývali sme v príjemnom prostredí v súkromnej chate, o ktorú sa starala sympatická a milá majiteľka.

Škoda, že za tých pár dní sme nestihli prejsť viac cyklotrás, ale stálo to za to. Zo všetkých spomeniem cyklotrasu „**Panorama-Runde**“ dlhú asi 55 km, ktorá bola dosť náročná s prevýšením asi 1441 m.

Na záver nášho putovania sme si nemohli nechať ujsť cestu lanovkou na samotný vrchol Dachstein (nadmorská výška 2995 m n. m.), to bola naša „čerešnička na torte.“

Ozajstným zážitkom, okrem iného, bolo aj príjemné vystupovanie, ústretovosť miestnych obyvateľov a ochota pomôcť so všetkým, čo návštevník a turista potrebuje. Či to bolo v reštaurácii, markete... V tom máme na Slovensku ešte veľké medzery.

Ďakujem моjím priateľom za novú skúsenosť a teším sa na ďalšie cyklopotulky.

Tomáš Roháč